EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 22.5.2017
COM(2017) 521 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Portugali 2017. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Portugali 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Portugali 2017. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Portugali 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,[1] eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta[2], eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust[3],

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone[4],

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) 16. novembril 2016 võttis komisjon vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi,[5] mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. 9.–10. märtsil 2017 kiitis Euroopa Ülemkogu iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid heaks. 26. novembril 2015 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande[6], milles nimetati Portugali ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal päeval võttis komisjon vastu soovituse nõukogu soovituse kohta, milles käsitletakse euroala majanduspoliitikat.

1 EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.
2 ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.
3 COM(2017) 521 final.
4 P8_ TA(2017)0038, P8_ TA(2017)0039, and P8_ TA(2017)0040.
5 COM(2016) 725 final.
6 COM(2016) 728 final.

Euroopa Ülemkogu kiitis kõnealuse soovituse heaks 9.–10. märtsil 2017 ja nõukogu võttis selle vastu 21. märtsil 2017[7].

(2) Kuna Portugali rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Portugal tagama talle esitatud soovitustes 1–4 kajastuva euroala soovituse täieliku ja õigeaegse täitmise.

(3) 22. veebruaril 2017 avaldati 2017. aasta aruanne Portugali kohta[8]. Selles hinnati Portugali edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovituste täitmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel ning varasematel aastatel esitatud soovituste järelmeetmeid. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017[9]. Komisjon järeldab oma analüüsi põhjal, et Portugalis esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige põhjustavad haavatavust netoväliskohustuste suur osakaal ning era- ja valitsemissektori suur võlg ja viivislaenude suur osakaal suure, kuid siiski väheneva töötuse ja tootlikkuse aeglase kasvu taustal. Potentsiaalne majanduskasv jääb kriisieelsele ajale alla, kuna seda mõjutavad toote- ja tööturu püsivad kitsaskohad ja paindumatus koos maksebilansi tasakaalustamatusega. Jooksevkonto näitab teatavaid paranemise märke, kuigi netoväliskohustuste märkimisväärseks kohandamiseks on tarvis veel pingutada. Pärast märkimisväärseid kohandusi eelnevatel aastatel hakkas tööjõu ühikukulu tootlikkuse kasina kasvu ja palgatõusu tulemusel kerkima. Olukorras, kus võlakoormust on vaja vähendada, on eravõlg vähenenud ja valitsemissektori võlg on stabiliseerunud. Viivislaenude osakaal on endiselt suur, kasumlikkus vähene ning kapitalipuhvrid suhteliselt kasinad. Kõik see kujutab endast ohtu pankade bilansile. Tööturu tingimused on paranenud, kuid noorte ja pikaajaline töötus ning ajutiste töötajate osakaal on endiselt suur.

(4) 28. aprillil 2017 esitas Portugal oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2016. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal. Portugali riiklik reformikava sisaldab kohustusi nii lühikeseks kui ka keskpikaks perioodiks. Eelkõige sisaldab see meetmeid riigi rahanduse juhtimise ja ettevõtluskeskkonna parandamiseks ja ettevõtlussektori võlaga tegelemiseks. Samuti võetakse selles kohustus uuendada riigihaldust laiapõhjaliste reformidega, suurendada sotsiaalkaitset, ajakohastada tööjõu oskuste taset ning parandada riigiettevõtete juhtimist. Selles käsitletakse ka 2017. aasta riigiaruandes ja euroala soovituses tõstatatud lahendamist vajavaid küsimusi, sealhulgas vajadust taaskäivitada investeeringud ja tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus. Kui need meetmed ettenähtud aja jooksul täielikult ellu viidaks, aitaksid need käsitleda Portugali makromajanduslikku tasakaalustamatust ja vastata riigipõhistele soovitustele. Portugali poliitiliste kohustuste hinnangute põhjal kinnitab komisjon oma varasemat hinnangut, et praeguses etapis ei ole vaja makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust tõhustada. Tegevuspõhimõtete reformimise tegevuskava täitmist hakatakse spetsiifilise järelevalve teel täpsemalt jälgima.

(5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest 2014.–2020. aastal rahastatavates riiklikes programmides.

---

7 2017/C92/01.
8 SWD(2017) 87 final.
9 COM(2017) 90 final.

Nagu on nähtud ette kõnealuseid fonde reguleeriva õigusaktiga[10], võib komisjon liikmesriigilt nõuda, et see vaataks läbi oma asjaomased Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastatavad programmid ja muudaks neid, kui see on vajalik riigipõhiste soovituste rakendamise toetamiseks. Komisjon on esitanud täiendavad suunised nende normide kohaldamiseks[11].

(6) Pärast ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse lõpetamist kohaldatakse Iirimaa suhtes stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareegliga seotud üleminekukorda. 2017. aasta stabiilsusprogrammiga kavatseb Portugal viia 2017. aastaks valitsemissektori eelarvepuudujäägi [1,5 %-le SKPst] ja 2018. aastaks [1,0 %-le SKPst] ning 2020. aastaks jõuda ülejäägini 0,4 % SKPst. Need plaanid ei hõlma võimalikke puudujääki suurendavaid pankade toetusmeetmeid[12]. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on struktuurne ülejääk 0,25 % SKPst, on kavas saavutada 2021. aastaks. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 127,9 %-le 2017. ja 124,2 %-le 2018. aastal ning jõudma 117,6 %-le 2020. aastal. 2017. aasta puhul on eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium usutav, kuid järgnevatel aastatel optimistlik. Meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2017. aastast, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud.

(7) 12. juulil 2016 esitas nõukogu Portugalile soovituse saavutada 2017. aastal eelarve kohandamine vähemalt 0,6 % ulatuses SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suhtes. Lähtuvalt komisjoni 2017. aasta kevadprognoosist eksisteerib 2017. aastal oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale.

(8) Võttes arvesse eelarveolukorda ja eelkõige riigi võlataset, eeldatakse, et 2018. aastal liigub Portugal veelgi lähemale keskpika perioodi eelarve-eesmärgile, milleks on struktuurne ülejääk 0,25 % SKPst. Stabiilsuse ja kasvu pakti raames kokku lepitud eelarvekohanduste maatriksi kohaselt tähendab selline kohandus, et valitsemissektori esmaste netokulude[13] nominaalne kasvumäär ei tohi ületada 0,1 %. See vastaks struktuursele kohandusele vähemalt 0,6 % SKPst. Kui poliitikat ei muudeta, on 2018. aastal oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Peale selle ei suuda Portugal esmapilgul järgida 2017. ja 2018. aastal võlareegliga seotud üleminekukorda. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Portugal peab olema eelkõige 2017. aastal valmis võtma stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks täiendavaid meetmeid. Kuid vastavalt määrusele (EÜ) nr 1466/97 tuleks eelarvekavade ja -tulemuste hindamisel arvesse võtta liikmesriigi eelarvetasakaalu tsükliliste tingimuste valguses. Nagu on märgitud koos käesolevate riigipõhiste soovitustega avaldatud komisjoni teatises, tuleb 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele

---

10 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1303/2013 (millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006) artikkel 23 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

11 COM(2014) 494 final.

12 Komisjoni 10. märtsi 2017. aasta otsus SA.47178 – Portugal – Panga Caixa Geral de Depósitos, S.A rekapitaliseerimine

13 Valitsemissektori netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutlusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste hindamisel eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka Portugali riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Sellega seoses kavatseb komisjon kasutada kohaldatavat kaalutlusruumi, pidades silmas Portugali tsüklilist olukorda.

(9) Eelarve kindel konsolideerimine sõltub uue eelarveraamistiku seaduse õigeaegsest ja täpsest täitmisest ning valitsemissektori kulude ratsionaliseerimisest ja maksude kogumise täiustamisest. Portugal on hakanud kulutusi läbi vaatama, kasutades peamiselt tervishoiu- ja haridusministeeriume ning riigiettevõtete ja (tsentraliseeritud) avalike hangete ja kinnisvara haldamist hõlmavaid tõhustamismeetmeid. Kulutuste läbivaatamises jääb vajaka laiapõhjalisusest, sest läbivaatamisega on hõlmatud vaid keskvalitsus ning keskendutakse teenuste ühtlustamisega kaasnevast tõhususest tulenevale kokkuhoiule. Tervishoiusektoris on valitsus võtnud meetmeid haiguste ennetamise ja rahvatervise tegevuspõhimõtete edendamiseks. Tervishoiusektori tõhustamiseks ja kestlikuks muutmiseks on võetud meetmeid, näiteks tsentraliseeritud avalike hangete või geneeriliste ravimite laiema kasutamisega. Kuigi haiglate reform jätkub, on haiglate eelarvete planeerimine ja täitmine endiselt oluline lahendamist vajav küsimus. Hilinenud maksed (võlgnevused) kuhjuvad, osutades raamatupidamise kontrollimehhanismide ja juhtimistavade nõrkusele. Täpne ja tasakaalustatud eelarvestamine, kulude parem kontroll ja kohustuste kontrollimise seaduse õigeaegne ja tulemuslik rakendamine võivad aidata vähendada võlgnevusi ja suurendada selle sektori tõhusust ja kvaliteeti. Kõrged ja kasvavad vananemisega seotud kulud kujutavad jätkuvalt ohtu rahanduse jätkusuutlikkusele. Keskpikas perspektiivis peaksid suuremad eelarveriskid olema seotud valdavalt pensionide rahastamise kuludega. Portugali pikaajalised eelarveriskid on hinnangute kohaselt väiksed. Selle taga on suuresti pensionireformid ja eeldused, et poliitikat ei muudeta ning et pensionisüsteemi suurt sõltuvust eelarvevahendite ümberpaigutamisest vähendatakse veelgi. Riigiettevõtete restruktureerimisele nende eelarvete jätkusuutlikuks muutmisel ei ole veel täit tähelepanu omistatud. Rahandusministeeriumi järelevalveosakonna kontrollitavate riigiettevõtete võla kogusumma oli 2016. aasta teises kvartalis 32 miljardit eurot. Riigiettevõtete eelarvete jätkusuutlikkuse tagamise eesmärke sisaldav raamistik võiks aidata vähendada riigiettevõtete sõltuvust eelarvevahendite ümberpaigutamisest ja aitaks tegelda suure põhivõlaga.

(10) Portugali tööturg taastus 2016. aastal jätkuvalt. Tööturu näitajad paranesid stabiilselt ja töötuse määr langes märgatavalt. Märkimisväärne osa uutest töökohtadest luuakse tähtajatute lepingutega. Ajutiste lepingute osakaal on püsivalt kõrge. Tööturu suur killustatus kahjustab töötajate karjäärivõimalusi ja sissetulekut, eriti noorte hulgas. 2017. aasta jaanuaris muutis Portugal oma tööhõive tugiprogrammi, et toetada tähtajatute lepingutega värbamist. Selle oodatav mõju killustatuse vähendamisele on piiratud, sest programmiga hõlmatakse ootuste kohaselt vähe inimesi. Kuigi tööturu hiljutised reformid on suurendanud töökohtade loomise stiimuleid, võivad mõned õigusraamistiku aspektid heidutada ettevõtjaid värbama töötajaid tähtajatute lepingutega. Eelkõige seisavad ettevõtjad alalisi töötajaid koondades silmitsi suurte ja teadmata kuludega. See tuleneb võimalusest ennistada tööle ebaõiglaselt koondatud töötaja ja kohtumenetluse ebatõhususest.

(11) 2014. aastast vähenenud töötuse kõrval väheneb ka pikaajaliste töötute absoluutarv. Siiski on rohkem kui pool töötutest olnud töötud aasta või kauem ja nende osakaal tööturu taastumisega vähenenud ei ole. Pikaajaliste ja noorte töötute suur arv

suurendab ohtu, et töötud kaotavad sideme tööturuga, järk-järgult oma oskused ja tööalase konkurentsivõime ning vähendavad seega ka potentsiaalset majanduskasvu. Endiselt märkimisväärne noorte töötus väheneb tänu viimastel aastatel võetud meetmetele, sealhulgas noortegarantii raames võetud teavitusmeetmetele. See selgitab osaliselt, miks mittetöötavate ja mitteõppivate noorte (NEET-noorte) osakaal on ELi keskmisest väiksem. Portugal tegeleb ka aktiivsete tööturumeetmete ühtlustamisega ja noorte töötusega. Selle hulka kuuluvad tööhõivealaste stiimulite (sotsiaalmaksete vähendamine) kehtestamine aprillis 2017, et palgata noori ja pikaajalisi töötuid tähtajatute lepingutega. Pikaajaliste töötute tulemuslikuks aktiveerimiseks peavad avalikud tööturuasutused ilmtingimata tegema tõhusat koostööd sotsiaalteenistusega ja selgitama paremini välja selle rühma vajadused ja nendega tegelema. Oluline samm selles suunas oleks luua lubatud tööhõive ühtsed kontaktpunktid.

(12) Valitsus suurendas väljakuulutatud kava kohaselt miinimumpalka 2017. aastal juba kolmandat aastat järjest. Viimane, oodatud inflatsiooni ja keskmist tootlikkuse kasvu ületav suurendamine peaks muutma miinimumpalga siduvamaks, sest sellega oli 2016. aastal kaetud juba viiendik töötajate koguarvust. Miinimumpalga tõus aitab vähendada suurt palgavaesust ja võib mõjuda positiivselt kogunõudlusele. Sellega võivad siiski kaasneda tööhõiveriskid, eriti madala kvalifikatsiooniga töötajatele. Praeguses elavnemisfaasis need riskid materialiseerunud küll ei ole, kuid neile tuleb siiski tähelepanu pöörata. Valitsus jälgib miinimumpalga muutumise mõju kvartaliaruannetes, mis avaldatakse ja arutatakse läbi koos sotsiaalpartneritega.

(13) Nagu näha viimastest PISA-uuringutest, on Portugal saavutanud märkimisväärset edu haridustulemustes. Portugal on siiski OECD riikide hulgas ühe suurima klassi kordama jäänute määraga. See on selgelt suurendanud haridussüsteemist varakult lahkumise riski ja suurendab märkimisväärselt kulutusi haridusele. Tööjõu üldine oskuste tase on üks madalamaid Euroopas ja see kahjustab riigi innovatsioonisuutlikkust ja konkurentsivõimet. Lisaks takistavad digitaaloskused endiselt tööjõu oskuste ajakohastamist. Umbes 22 %-l Portugali tööjõust puuduvad digitaaloskused peamiselt seetõttu, et nad ei kasuta korrapäraselt internetti. See näitaja on ELi keskmisest kaks korda kõrgem. Valitsus on võtnud meetmeid täiskasvanuõppe edendamiseks. Eelkõige on selleks loodud „Qualifica“-keskused ja „õpipassid“. Tõhususe tagamiseks peavad need pakkuma kvaliteetseid võimalusi töötajate oskuste täiendamiseks ja ümberõppeks vastavalt tööturu vajadustele. Valitsus on võtnud ka rea meetmeid kõrgharidus- ja ettevõtlussektori vahelise koostöö toetamiseks, täpsemalt teadusuuringute tulemuste ja teadustegevuse valdkonnas. Sellise koostöö soodustamiseks tuleb siiski ülikoolide struktuuri muuta.

(14) Viivislaenude suur osakaal, vähene kasumlikkus, avatus riigi võlakohustustega seotud riskidele ja nõrgad kapitalipuhvrid survestavad pangandussektorit. Varade kvaliteedi vähenemine iseäranis ettevõtlussektoris kahjustab pangandussektori kasumlikkust. Koos nõrkade kapitalipuhvritega takistab see omakorda krediidi ja investeeringute tootlikumat jaotust. Viivislaenude osakaal on suur (20,1 % võrreldes 19,6 %-ga 2015. aasta lõpus) ning teatavates majandussektorites tõuseb see endiselt, eriti ehitus- ja kinnisvarasektoris tegutsevate ettevõtete puhul. Hiljuti on võetud meetmeid viivislaenude suure osakaalu vähendamiseks. Selleks et märkimisväärselt vähendada viisilaenude osakaalu, sealhulgas edendada järelturu teket, et pangad saaksid müüa raskustes olevate portfellide osasid, on endiselt tarvis laiapõhjalist strateegiat.

(15) Krediiditingimused on järk-järgult paranenud nii nõudluse kui ka pakkumise poole peal, kuid juurdepääs rahastamisele on VKEdele endiselt suur probleem. Nende Portugali VKEde protsent, kes ei saanud taotletud laenu täies osas, tõusis 34 %-lt 42 %-le, samas kui ELi langev keskmine jõudis 2016. aastal 30 %-le. Suure kasvupotentsiaaliga innovaatilistel ja konkurentsivõimelistel ettevõtetel oleks kasu paremast kapitalile juurdepääsust. See vähendaks nende sõltuvust võla teenindamisest ja parandaks nende juurdepääsu rahastamisele, aidates ettevõtetel kasvada ja rahvusvaheliseks saada. Laenudest ja omakapitalist rahastatud investeeringute kapitalikulude erinevus oli 2016. aastal ELis oma suuruselt viiendal kohal ning ületas tublisti ELi keskmist. Kuigi maksusüsteemi muutused on vähendanud stiimuleid võla teenindamiseks, on liiga vara näha nende mõju võla olulisele soosimisele äriühingu maksustamises. Juulis 2016 algatas valitsus peamiselt erainvesteeringute suurendamiseks programmi *Capitalizar*. Programmiga luuakse VKEdele uued krediidiliinid, moodustatakse erirahastud erainvesteeringutes osalemiseks ja muudetakse maksusüsteemi investeeringute soodustamiseks. Samal ajal on valitsus loonud veel ühe programmi (*Programa Semente*), et pakkuda rahastamist idufirmadele ja käivitamisetapis väikeettevõtjatele (seemnekapital). Selle programmiga aidatakse neil hankida omakapitali, pakkudes vähemalt 2 aastaks maksusoodustusi väikeinvestoritele, kes sellistes ettevõtetes uusi aktsiaid/osakuid soetavad. Mõlemad programmid peaksid kiire ja täieliku rakendamise korral parandama äriühingute rahastamist Portugalis.

(16) Komisjon pakkus jaanuaris 2017 osana teenuseturgude takistustega tegelemiseks ettenähtud meetmete paketist[14] kõikidele liikmesriikidele suuniseid riiklikeks reformideks, millega reguleerida suure kasvu ja töökohtade loomise potentsiaaliga kutsealasid. Reformisoovitused käsitlesid suurt hulka nõudeid ja nende aluseks on võrdlev analüüs, mis lähtub viimase kolme aasta jooksul koostöös liikmesriikidega teostatud vastastikuse hindamise käigus tehtud tööst ja asjaomastest põhimõtetest. Portugal on selles tegevuses aktiivselt osalenud. Portugal on oma riiklikus tegevuskavas selgitanud, et 2011. aastast on reguleeritud kutsealasid põhjalikult reformitud, nende regulatsiooni läbi vaadatud ja lähiaastatel ei ole kavas suuremaid muudatusi. Komisjoni pakutavad suunised täiendavad Euroopa poolaasta hindamisi ja käsitlevad täpsemalt nende kutsealade suhtes kohaldatavaid nõudmisi. Mitmeski sektoris esineb teenuste pakkumisel märkimisväärseid regulatiivseid ja haldustõkkeid. Ehitust ja muid kõige suuremate piirangutega äriteenuseid (sealhulgas reguleeritud kutsealad) käsitlevad reformid lepiti kokku finantsabiprogrammiga. Paraku on need peatatud või on toimunud tagasiminek. Teatavaid kutsealasid reguleerivates seonduvates õigusaktides on neid kutsealasid konkurentsile avavad põhimõtted nõrgemad kui raamseaduse omad. Seetõttu tekib küsimus, milline võib olla nende otsene või kaudne piirav mõju konkurentsile kutsealaste teenuste turul.

(17) Portugali avalikku haldust iseloomustavad endiselt vähene tõhusus ja läbipaistvuse puudulikkus. Konkurents avalikes hangetes on piiratud. Edusammudest hoolimata esineb läbipaistvuses ning avalike hangete andmete ja menetluste usaldusväärsuses puudujääke. Läbipaistvus on jätkuvalt keeruline ülesanne kontsessioonilepingute ning avaliku ja erasektori partnerluste puhul, sest avaliku sektori hankijatel puuduvad teadmised keeruliste lepingute haldamiseks. Otselepingute sõlmimine on avalike hangete puhul endiselt väga levinud. Halduskoormus ja ühtsete rakendustavade puudumine kogu riigis lükkavad menetluste reformimist edasi. Mõningasest edust

[14] COM(2016) 820 final, COM(2016) 821 final, COM(2016) 822 final, COM(2016) 823 final, COM(2016) 824 final.

hoolimata on kohaliku ja keskvalitsuse haldusmenetluste lihtsustamine viibinud ja avaliku halduse eri tasandite vaheline koordineerimine vähene. Portugali ametiasutused on heaks kiitnud uue lihtsustamisprogrammi SIMPLEX+. See kätkeb endas nii kodanikele kui ka ettevõtetele suunatud üsna laiapõhjaliste meetmete paketti. Need meetmed on paljulubavad ning SIMPLEX+ programmist kasu saamiseks on tarvis tagada paketi varane rakendamine. Suuremat osa paketis ettevõtetele suunatud meetmetest on nüüd rakendama asutud. Portugali kohtusüsteemi tulemuslikkus jääb endiselt ELi keskmisele alla. Tsiviil-, kaubandus- ja maksuvaidluste tõhususe näitajad on Portugalis kasinad. See mõjub kehvasti äridünaamikale ning välismaiste otseinvesteeringute juurdevoolule. Maksu- ja halduskohtute kiirus asjade lahendamisel jätab soovida ning menetlused on endiselt liiga pikad. Maksejõuetuskohtu menetluse lõpetamiseks kulub kuni 40 kuud, mis tekitab kahtlusi SIREVE raamistiku tõhususes.

(18) Portugal on saavutanud edu läbipaistvuse suurendamisel ja avalikus halduses esineva korruptsiooni vastases võitluses, kuid seni puudub üldstrateegia. Riigiprokuratuuri jaoks on korruptsioonivastasest võitlusest saanud tõeline prioriteet ning asjade lahendamiseks ja vahendite haldamiseks on loodud tõhusamad menetlused. Nüüd tuleb oodata, kas selle tulemusel paraneb ka kõrgetasemelise korruptsiooni eest süüdi mõistmine ning tugevamat hoiatust pakkuvate karistuste määramine. Ennetuse korras igas avalikus asutuses ette nähtud korruptsiooni ennetamise kava loomine on siiani olnud üldjoontes puhtformaalne. Kavad ei ole iga organisatsiooni eripärale kohandatud ega sisalda piisavat seiret.

(19) Komisjon on Euroopa poolaasta raames Portugali majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka stabiilsusprogrammi ja riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Portugalile esitatud soovituste järelmeetmeid. Arvesse on võetud nende asjakohasust Portugali eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast ning vastavust ELi õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panus ja tugevdada nii ELi üldist majandusjuhtimist.

(20) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus[15] selle kohta kajastub eelkõige soovituses 1.

(21) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja hindamisest lähtudes riikliku reformikava ja stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitused kajastuvad allpool esitatud soovituses 1–4,

SOOVITAB Portugalil võtta 2017.–2017. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise püsivus. Kujundada oma eelarvepoliitikat kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetusliku osa nõuetega, mis tähendab 2018. aastal märkimisväärseid stimuleerivaid fiskaalmeetmeid. Poliitikameetmete rakendamisel tuleb püüda saavutada selline eelarvepoliitika seisund, mis aitab kaasa nii käimasolevale majanduse elavnemisele kui ka Portugali riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Kiirendada jõupingutusi, et viia lõpule ulatuslik kulude analüüs kõigil avaliku halduse tasanditel. Tugevdada kulude kontrolli, kulutõhusust ja eelarvestamist, eelkõige tervishoiusektoris, kus tuleks keskenduda haiglate võlgnevusele, ja tagada pensionisüsteemi jätkusuutlikkus. Riigiettevõtete eelarvete jätkusuutlikkuse tagamiseks püstitada 2018. aasta eelarveks

[15] Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

aegsasti sektoripõhised tõhususeesmärgid, parandada riigiettevõtete üldist netotulu ja vähendada riigieelarvele avalduvat koormust.

2. Edendada tähtajatute lepingutega värbamist, sealhulgas vaadata läbi asjaomane õigusraamistik. Tagada pikaajaliste töötute tulemuslik aktiveerimine. Tagada koostöös sotsiaalpartneritega, et miinimumpalga muutused ei kahjustaks madala kvalifikatsiooniga isikute tööhõivet.

3. Kiirendada jõupingutusi krediidiasutuste bilansside korrastamiseks viivislaenude laiapõhjalise strateegia rakendamisega, sealhulgas langenud väärtusega varade järelturu tõhustamisega. Parandada eelkõige idufirmade ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääsu kapitalile.

4. Rakendada halduskoormuse vähendamise tegevuskava ning hakata 2017. aasta lõpuks tegelema ehitus- ja äriteenuste sektori regulatiivsete tõketega. Tõhustada maksejõuetus- ja maksumenetlusi.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja